

Sygn. akt I ACa 168/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Krzysztof Chojnowski
Sędziowie	:	SA Elżbieta Bieńkowska (spr.) SO del. Dariusz Małkiński
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. K.**

przeciwko **Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.**

o ustalenie nieistnienia uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 13 listopada 2014 r. sygn. akt I C 778/14

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 135 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.**

UZASADNIENIE

Powód K. K. w pozwie skierowanym przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M. wnosił o ustalenie nieistnienia uchwały dotyczącej wyboru Rady Nadzorczej.

Pozwana wносиła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2014 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 9 czerwca 2014 r. K. K. zgłosił swoją kandydaturę na członka Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w M.. Zgłoszenie zostało podpisane przez dwanaście osób, w tym powoda oraz dwie osoby nie będące członkami Spółdzielni. Zarząd Spółdzielni odmówił umieszczenia kandydatury powoda na liście kandydatów do Rady Nadzorczej.

W dniach 23, 24 oraz 25 czerwca 2014 r. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej (...) Własnościowej (...) w M. w trzech częściach. W dniu 2 lipca 2014 r. odbyło się posiedzenie członków Kolegium Walnego Zgromadzenia, które autoryzowało podjęcie 14 uchwały oraz ustaliło wyniki głosowania na członków Rady, a także stwierdziło wybór Rady Nadzorczej, w której skład weszli członkowie, którzy uzyskali najwyższą ilość głosów.

Pismami z dnia 10 czerwca i 20 czerwca 2014 r. Zarząd Spółdzielni poinformował powoda, że jego zgłoszenie nie zostało uwzględnione, gdyż nie zawierało 10 podpisów osób popierających jego kandydaturę. Zdaniem Zarządu kandydaturę powinno poprzeć, co najmniej 10 członków Spółdzielni nie wliczając samego kandydata. Jako że Zarząd dowiedział się o zgłoszeniu powoda na członka Rady Nadzorczej w dniu 10 czerwca 2014 r., czyli po terminie zgłaszania kandydatów, nie wzywał go do uzupełnienia osób zgłaszających jego kandydaturę.

W dokumentach przygotowanych na Walne Zgromadzenie nie było projektu uchwały w przedmiocie wyboru Rady Nadzorczej. Kolegium autoryzowało wybór Rady Nadzorczej i na podstawie protokołów Komisji Mandatowo - Skrutacyjnych z każdej części Walnego Zgromadzenia ustaliło skład Rady Nadzorczej na podstawie ilości głosów oddanych na poszczególnych członków. Przy czym lista kandydatów była wcześniej zatwierdzona przez Zarząd, zaś samo głosowanie odbyło się tajnie.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd doszedł do przekonania, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd uznał za wiarygodne dowody w postaci dokumentów złożonych do akt oraz zeznania świadka L. G.. Wskazał, że zgodnie z art. 8³ pkt. 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych uchwałę uważa się za podjętą jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części Zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub w statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w Walnym Zgromadzeniu. Natomiast stosownie do § 36 pkt. 16 statutu do Rady Nadzorczej zostają wybrani kandydaci, którzy uzyskali kolejno największą liczbę oddanych głosów, licząc łącznie wyniki głosowań na wszystkich częściach Walnego Zgromadzenia. Zdaniem Sądu Okręgowego uchwała w przedmiocie wyboru Rady Nadzorczej została podjęta w czasie aktów głosowań na poszczególnych częściach Zgromadzenia, natomiast o istnieniu uchwały decydował akt głosowania, nie zaś sposób jej stwierdzenia.

Dalej Sąd wskazał, że wymóg stawiany przez Zarząd Spółdzielni co do podpisu 10 osób innych niż osoba zgłaszana nie znajduje oparcia w statucie bądź też prawie spółdzielczym, jednakże uchybienie to mogłoby być badane tylko w postępowaniu o uchylenie uchwały, zaś powód takiego żądania nie zgłosił. Dodał, że niewystarczające jest wykazanie samego uchybienia, ale należy udowodnić, że uchybienie to miało wpływ na ostateczny wynik wyborów.

Apelację od tego wyroku wniósł powód, który zarzucił Sądowi I instancji:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnych założeniach, że:

- wystąpienie powoda na podstawie art. 189 k.p.c. o stwierdzenie nieistnienia uchwały bądź stwierdzenie nieważności uchwały o wyborze Rady Nadzorczej Mieszkaniowej (...) Własnościowej (...) w M. wyklucza ewentualne uchylenie uchwały;

- powód wytoczył powództwo o nieistnienie uchwały bądź stwierdzenie jej nieważności, zaś Sąd nazwał pozew o uchylenie uchwały,

- powód nie wykazał interesu prawnego wytaczając powództwo.

Wskazując na powyższe zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa oraz zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania z uwzględnieniem kosztów postępowania odwoławczego, jak również kosztów straconego czasu przez powoda (urlop w dniu rozprawy, koszty dojazdu i przesyłek pocztowych).

Pozwana w odpowiedzi na apelację wносиła o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest niezasadna.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji znajdują oparcie w zebranych materiale dowodowym. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne. Fakty stanowiące podstawę żądania powoda były zresztą w rozpoznawanej sprawie bezsporne i w istocie poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia nie są kwestionowane w apelacji. Skarżący, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, w rzeczywistości zarzuca Sądowi, że wadliwie zakwalifikował dochodzone przez niego roszczenie.

O tym co jest przedmiotem rozstrzygnięcia przez sąd decyduje w sprawie cywilnej powód wnosząc pozew, będący pismem procesowym, które zawiera powództwo, tj. skierowany do sądu wniosek o udzielenie sądowej ochrony prawnej dokładnie określonego żądaniu, uzasadnionemu i skonkretyzowanemu przytoczonymi okolicznościami faktycznymi. Obowiązek dokładnego określenia żądania oraz przytoczenia okoliczności faktycznych uzasadniających je wynika z art. 187 § 1 k.p.c., określającym wymagania, jakim powinien odpowiadać pozew.

Powód w pozwie podał, że żąda: po pierwsze „ w trybie art. 189 k.p.c. (...) stwierdzenia nieistnienia uchwały w sprawie wyboru Rady Nadzorczej (...) w M.” i po wtóre - „stwierdzenia, że wybór Rady Nadzorczej (...) w M. jest sprzeczny z ustawą Prawo spółdzielcze. Został dokonany z naruszeniem art. 18 ust. 1 ustawy - Prawo spółdzielcze...”. Przytoczył również okoliczności faktyczne, z których wywodził że uchwała nie istnieje, a także okoliczności faktyczne uzasadniające - jego zdaniem - naruszenie cytowanej normy prawnej.

W odpowiedzi na wezwanie o usunięcie braków formalnych pozwu przez m.in. sformułowanie żądań pozwu „... w sposób pozwalający na ich klasyfikację jako roszczeń przewidzianych przez obowiązujące przepisy prawne (...) w sposób nie budzący wątpliwości interpretacyjnych...”, powód w piśmie procesowym, które wpłynęło do Sądu w dniu 14 sierpnia 2014 r. (k. 52), wskazał, że żąda ustalenia nieistnienia uchwały Walnego Zgromadzenia (...) w M. w sprawie wyboru Rady Nadzorczej oraz z powodu pozbawienia go prawa kandydowania do rady nadzorczej - wynagrodzenia, na które liczył, w kwocie 2.419,20 złotych.

Brak precyzji w określeniu żądań pozwu niewątpliwie uzasadniał wezwanie powoda do ich dokładnego określenia. Wskazać bowiem trzeba, że w świetle art. 42 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze zaskarżenie uchwał walnego zgromadzenia spółdzielni jest możliwe za pomocą trzech różnych środków prawnych - powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały, powództwa o uchylenie uchwały oraz powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały. Każde z tych powództw, dla swej skuteczności, wymaga spełnienia odmiennych przesłanek. Dla żądania stwierdzenia nieważności jest to sprzeczność z ustawą. Z kolei w przypadku żądania uchylenia uchwały jest to sprzeczność z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godzenie w interesy spółdzielni albo pokrzywdzenie członka spółdzielni (art. 42 § 3 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze). W razie zaś żądania ustalenia nieistnienia uchwały na podstawie art. 42 § 9 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze w związku z art. 189 k.p.c. wymagane jest stwierdzenie uchybień w procesie podjęcia uchwały, które wykluczają przyjęcie, że doszło do wyrażenia woli w danym przedmiocie przez powołane organy.

Treść pisma, w którym powód - w wykonaniu zarządzenia przewodniczącego - sprecyzował dochodzone roszczenie nie pozostawia wątpliwości, że powód określił swoje żądanie jako oparte na art. 189 k.p.c. żądanie ustalenia nieistnienia uchwały w sprawie wyboru Rady Nadzorczej. Z treści tego pisma żadną miarą wywnioskować nie można, że poza wymienionym żądaniem sformułował - jako ewentualne (tj. zgłoszone na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd

powództwa u ustalenie nieistnienia uchwały) - inne jeszcze żądanie tj. o stwierdzenie nieważności uchwały bądź o jej uchylenie. Dodać trzeba, że przed zamknięciem rozprawy powód wnosił również jedynie o ustalenie nieistnienia uchwały.

O tak sformułowanym żądaniu tj. żądaniu ustalenia nieistnienia uchwały orzekł Sąd pierwszej instancji zaskarżonym wyrokiem, stosując się do zasady określonej w art. 321 § 1 k.p.c., zgodnie z którą sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Innymi słowy- nie może wbrew żądaniu powoda zasądzić czegoś jakościowo innego albo w większym rozmiarze, ani też zasądzić powództwo na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda.

W realiach niniejszej sprawy związanie Sądu granicami powództwa oznaczało, że Sąd pierwszej instancji nie mógł orzekać, poza roszczeniem o ustalenie nieistnienia uchwały o żadnym innym roszczeniu, które wchodzi w grę w świetle art. 42 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze (tj. uchylenie, stwierdzenie nieważności), nawet jeśli przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne któreś z tych roszczeń uzasadniały. Zakaz orzekania ponad żądanie odnosi się bowiem bądź do samego żądania (petitum), bądź do jego podstawy faktycznej (causa petendi). W przepisie art. 321 § 1 k.p.c. jest bowiem mowa o żądaniu w rozumieniu art. 187 § 1 k.p.c., a w myśl tego przepisu obligatoryjną treść każdego pozwu stanowi dokładnie określone żądanie oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2010 r., I CSK 476/09, LEX nr 737242).

Na marginesie jedynie należy wskazać, że nawet, jeśli intencją powoda było zgłoszenie ewentualnego żądania o stwierdzenie nieważności uchwały, czy też o jej uchylenie, to takich żądań nie zgłosił w pozwie ani w toku procesu. W pozwie, żądał - co potwierdził w odpowiedzi na wezwanie o usunięcie braków - ustalenia nieistnienia uchwały. Nie zmienił również powództwa w toku procesu w sposób wymagany przepisem art. 193 § 2¹ k.p.c., tj. w piśmie procesowym odpowiadającym warunkom określonym w art. 187 k.p.c.

Przechodząc do oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji o poddaniem przez powoda pod osąd żądaniu ustalenia nieistnienia uchwały, wskazać trzeba na wstępie, że w judykaturze przyjmuje się, że o uchwale nieistniejącej można mówić wtedy, gdy występują takie podstawowe uchybienia w zakresie elementów konstruujących uchwałę, jak niezwołanie walnego zgromadzenia oraz brak wymaganej w ustawie lub statucie większości głosów do podjęcia uchwały (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1994 r., III CZP 81/94, OSNPiUS 1994, Nr 12, poz. 241; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2011 r., II CSK 32/11, LEX nr 846608). W przypadku żądania ustalenia nieistnienia uchwały na podstawie art. 42 § 9 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze w związku z art. 189 k.p.c. chodzi zatem o tak rażące uchybienia w procesie podjęcia uchwały, że wykluczona jest możliwość stwierdzenia, że powołane organy wyraziły swą wolę w danym przedmiocie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 czerwca 2013 r., I A Ca 1562/12, LEX nr 1339408).

W świetle powyższego oraz ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji i niezakwestionowanych przez w apelacji, nie można podzielić stanowiska powoda, że zaskarżona uchwała w sprawie wyboru Rady Nadzorczej nie istnieje.

Zgodnie z art. 8³ pkt 9 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, przywołanym trafnie przez Sąd pierwszej instancji, uchwałę uważa się za podjętą, jeżeli była poddana pod głosowanie wszystkich części walnego zgromadzenia, a za uchwałą opowiedziała się wymagana w ustawie lub statucie większość ogólnej liczby członków uczestniczących w walnym zgromadzeniu. Jedynie w sprawach likwidacji spółdzielni, przeznaczenia majątku pozostałego po zaspokojeniu zobowiązań likwidowanej spółdzielni, zbycia nieruchomości, zbycia zakładu lub innej wyodrębnionej jednostki organizacyjnej do podjęcia uchwały konieczne jest aby w posiedzeniach wszystkich części walnego zgromadzenia, na których uchwała była poddana pod głosowanie, uczestniczyła łącznie co najmniej połowa ogólnej liczby uprawnionych do głosowania, chyba, że statut stanowi inaczej.

Powód nie twierdził ani nie dowodził tego, że np. nie zwołano Walnego Zgromadzenia, czy też nie odbyło się głosowanie w sprawie wyboru Rady Nadzorczej na wszystkich częściach Walnego Zgromadzenia, bądź że wybrani do

Rady Nadzorczej kandydaci nie uzyskali wymaganej w ustawie i statucie większości głosów. Argumentacja powoda sprowadzała się do twierdzenia, że nienadanie podjętej w głosowaniu uchwały, takiej formy jaką przyjmują inne podejmowane przez Walne Zgromadzenie uchwały, świadczy o jej nieistnieniu.

Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Jak trafnie zauważył pełnomocnik strony pozwanej czym innym jest sam akt podjęcia uchwały, a czym innym forma jej udokumentowania. Skoro zaś zostały spełnione wszystkie warunki podjęcia uchwały - wybory zostały przeprowadzone na wszystkich częściach Walnego Zgromadzenia, a w skład (...) weszły osoby, które uzyskały najwyższą liczbę głosów, to nie może być mowy o nieistnieniu uchwały. Zostały bowiem spełnione wszelkie przewidziane prawem i statutem wymogi głosowania nad wyborem Rady Nadzorczej. Następnie w sposób prawidłowo zostały ustalone wyniki tego głosowania i na ich podstawie ustalono skład Rady Nadzorczej, który został zatwierdzony przez sąd rejestrowy i wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego.

Materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa określa przepis art. 189 k.p.c. Powództwo o ustalenie - stosownie do tego przepisu - podlega oddaleniu, jeżeli powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia, ale także jeżeli interes taki istnieje, ale twierdzenie powoda o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego okaże się bezzasadne.

W rozpoznawanej sprawie wystąpiła druga z wymienionych przyczyn oddalenia powództwa. Jakkolwiek więc rację ma powód, że jako członek pozwanej Spółdzielni miał interes we wniesieniu powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały, to jest to bez znaczenia wobec braku drugiej koniecznej przesłanki tego powództwa. Ustalenie bowiem interesu prawnego otwiera tylko osobie zainteresowanej możliwość wykazania swoich racji co do istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa (zob. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 15 lipca 2010 r., IV CSK 24/10, LEX nr 610139).

Nieskuteczne są też pozostałe argumenty powoda podniesione w uzasadnieniu apelacji, a dotyczące wskazywanych przez powoda nieprawidłowości w ustalaniu listy kandydatów, a w szczególności pominięcie jego kandydatury. Zarzuty powoda podlegałyby rozpoznaniu wówczas, gdyby powód wykorzystał do zaskarżenia uchwały inne przewidziane w art. 42 ustawy z 1982 r. - Prawo spółdzielcze środki prawne - powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały bądź o uchylenie uchwały. Wobec tego, że w celu podważenia uchwały wybrał nieadekwatny w ustalonych realiach środek - powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały - ustosunkowanie się do tej części zarzutów w ocenie Sądu Apelacyjnego było zbędne.

Z przedstawionych względów orzeczono jak w sentencji na mocy art. 385 k.p.c., o kosztach postępowania apelacyjnego postanawiając na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.